

СТАНОВИЩЕ

От: **доц. д-р Теофана Валентинова Димитрова**

Научна специалност: Маркетинг

Пловдивски университет „П. Хилендарски“, ръководител на катедра „Маркетинг и международни икономически отношения“ – Факултет по икономически и социални науки.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**' в област на висше образование 3. Стопански, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма Икономика и управление (индустрия).

Автор: Катерина Йорданова Козлуджова

Тема: Пазарна реализация на иновациите в софтуерната индустрия

Научен ръководител: доц. д-р Драгомир Любомиров Генов, ПУ „П. Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със Заповед № Р33-1173 от 19.03.18 г. на Ректора на Пловдивския университет съм определена за член на Научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Пазарна реализация на иновациите в софтуерната индустрия“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8 Икономика; научна специалност Икономика и управление (индустрия).

Автор на дисертационния труд е Катерина Йорданова Козлуджова – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Управление и количествени методи в икономиката“ с научен ръководител доц. д-р Драгомир Генов – ПУ „П. Хилендарски“ – Факултет по икономически и социални науки (ФИСН).

Представеният от Козлуджова комплект материали е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва всички необходими документи.

Кратки биографични данни за докторанта

Катерина Козлуджова получава средното си образование в Английската езикова гимназия „Иван Вазов“ – Пловдив. Висшето си образование като бакалавър по „Hospitality Management“ придобива в Международен колеж по мениджмънт – Албена (обучението е осъществено

на английски език) и като магистър по „Корпоративно управление“ получава в ПУ „П. Хилендарски“.

Веднага прави впечатление солидната чуждоезикова подготовка на докторанта.

Друг много съществен момент от развитието на Козлуджова е ценният ѝ практически опит на длъжности като продуктов мениджър – търговски софтуер, супервайзър на екип, стажант – професионално обучение за работа с клиенти, преподавател по английски език.

2. Актуалност на тематиката

Безспорната значимост на дисертационния труд се определя от важността на разглеждания проблем – **пазарната реализация**, превръщаща иновацията в двигател на икономическия растеж.

Актуалността на избраната тематиката може да се търси в следните посоки:

Първо: иновациите са централен елемент в инициативите на Европейския съюз и в този контекст проблемът за тяхната успешна пазарна реализация е крайъгълен.

Второ: факт е необходимостта от подобряване на иновационната активност на България. Всеки опит за теоретично и емпирично осмисляне на релацията иновации – пазарна реализация е повече от полезен, защото подпомага фирмите в преодоляването на пречките пред общото им иновационно представяне.

Обектът на дисертацията – микро предприятията, малките и средните предприятия от софтуерната индустрия в България, също е актуален с оглед на недостатъчния брой научни изследвания върху този перспективен и високо конкурентоспособен отрасъл. В този смисъл дисертационният труд може да бъде отправна точка за бъдещи подобни изследвания.

Изложеното дотук детерминира мнението, че дисертацията е **актуална и значима в тематично отношение**.

3. Познаване на проблема

Докторант Козлуджова демонстрира отлично познаване на състоянието на проблема. В направения литературен обзор са включени 157 източника на български и английски език, в т.ч. 29 на кирилица и 128 на латиница. Впечатляващи са следните по-съществени моменти:

- над 80 % от използваната литература е на английски език – факт, който още веднъж доказва езиковите възможности на докторанта;
- над 70 % от източниците са след 2000 година – свидетелство за много добро познаване на съвременното състояние на проблема.

Очевидно е, че Катерина Козлуджова **е навлязла в достатъчно висока степен в изследваната област и умее научно да анализира и интерпретира и коректно да оценява наличния литературен материал**.

4. Методика на изследването

В дисертационния труд се прилагат теоретични концепции, понятия и методи, присъщи за общата маркетингова теория, маркетинговия мениджмънт и иновационния мениджмънт.

Разработената изследователска програма е подчинена на изучавания проблем – пазарната реализация на иновациите в софтуерната индустрия. За постигането на поставените цели и задачи се използват формулативният и дескриптивният подходи. Анализът на получените резултати е извършен посредством различни описателни средства (на дескриптивната статистика), статистически и общонаучни методи – честотни разпределения, χ^2 анализ, корелационен анализ, индукция, абдукция, сравнение и др.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертацията е с общ обем от 257 страници и съдържа въведение, четири глави, заключение, библиография, списъци (на използваните понятия, съкращения, фигури, таблици, схеми) и приложения.

Във **въведението** последователно и логично са изложени трите основни постановки, очертаващи актуалността и значимостта на изследвания проблем. Изведената изследователска теза обосновава необходимостта от разработването и предлагането на модел за пазарна реализация на иновациите в софтуерната индустрия. Целта и задачите са прецизно формулирани. Основната и допълнителните хипотези на изследването предопределят теоретико-методологичния и практико-приложния характер на дисертационния труд. Много добро впечатление правят посочените изследователски интенции и аргументирания избор на предмет и обект на изследване.

Първа и втора глава представляват теоретичната основа на методологическата част на заложената в дисертацията изследователска програма. В нея се дефинират и операционализират основните работни понятия, използвани в текста. Като ключови акценти в изложението се открояват теоретичното проучване и критичният анализ на конструктите – иновация, софтуерен продукт, иновация в софтуерната индустрия, иновационна фирма, водещ клиент, иновационен процес, пазарна реализация, пазар, нужда, процес на пазарна реализация на иновациите, процес на вземане на решение за закупуване и използване на иновацията (ПВРЗИИ), маркетинг. Чрез убедително изразена авторска позиция и логични разсъждения, докторант Козлуджова предлага *модел за правилно разбиране и дефиниране на нуждите на водещия клиент*, теоретично обосновава необходимостта от *обвързване на процеса на пазарна реализация на иновациите в софтуерната индустрия с ПВРЗИИ* и дефинира *ключовите етапи в процеса на пазарна реализация на иновациите в софтуерната индустрия* и *ключовите фактори за пазарна реализация на разработената иновация в софтуерната индустрия*.

Трета глава е посветена на разработената изследователска програма, състояща се от две взаимодопълващи се части – методологическа и методическа. Обстойно са разгледани ино-

вационните политики на Европейския съюз, иновационната активност на България, състоянието на софтуерната индустрия в страната. Постигане на докторанта е *изведеният концептуален модел на емпиричното изследване* (стр. 150).

Четвърта глава включва резултатите от проведените анкетно изследване и дълбочинни интервюта. В нея се очертават основните проблеми, свързани с разработването и пазарната реализация на иновациите в софтуерната индустрия. Извършва се проверка на дефинираните изследователски хипотези. Като логическо следствие на авторовите търсения в целия текст е проектирането на *модел за пазарна реализация на иновациите (МПРИ)*. Интерес представляват предложените инструменти за осъществяване на отделните стъпки в МПРИ – профил на водещия клиент, модел за правилно разбиране и дефиниране на нуждите на клиента, бюлетин на иновацията, гнездовиден подход за сегментиране на пазара, конджойнт анализ, изключително предложение за продажба, скрипт за уговаряне на среща и техники за затваряне на сделката.

Налага се убеждението, че дисертационният труд *е логично структуриран, много добре визуализиран и стилово издържан*. Целта и задачите му са *изпълнени*. Изведените изследователски хипотези за тестване *са изцяло потвърдени* и се оказват *приложими* в практическата дейност на софтуерните фирми. Литературните източници са *коректно използвани*.

Приемам всички приноси, посочени от Катерина Козлуджова, и смятам че те са *нейно лично дело и достатъчни по брой и значимост*.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

По темата на дисертацията са представени две самостоятелни публикации, а именно:

- доклад (на български език), представен на Научната конференция за студенти и докторанти във ФИСН при ПУ „П. Хилендарски“ и
- статия (на английски език) в електронното списание „Economy & Business“.

Тези публикации отразяват в достатъчна степен основните теоретични постановки, приносите и получените резултати в дисертационния труд.

7. Автореферат

Авторефератът е разработен съгласно изискванията за този вид текст. Той отразява коректно постигнатите резултати и дава ясна представа за качеството и съдържанието на дисертационния труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Понастоящем Катерина Козлуджова води мои упражнения по „Маркетинг“ в ОКС бакалавър – „Мениджмънт на туристическия бизнес“. По мое мнение и по мнение на студентите тя се справя отлично, като един отговорен, сериозен и мотивиран преподавател.

Нямам критични бележки към Катерина Козлуджова, още повече че тя е отразила всички мои препоръки по време на работата си. Чрез доразвиване на набрания и анализиран теоретичен материал и получените резултати от емпиричното изследване, тя би могла да издаде монография и/или учебно пособие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за становище дисертационен труд се отличава с редица достойнства в теоретичен и практико-приложен аспект. Той представлява оригинален принос за науката и **напълно отговаря на изискванията** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение и Правилника за РАС на ПУ „П. Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че Катерина Козлуджова **притежава** задълбочени теоретични знания и **демонстрира** умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Затова с убеденост давам **положителна оценка** на разработената дисертация и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да **присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Катерина Йорданова Козлуджова** в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (индустрия)“.

23.04.2018 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Теофана Димитрова/